

TILVÆKST Salgsafgrøder nr. 25

Indhold

- Efterafgrøder
- **MARK**
- Aktuelt i vinterraps
- Lus i kornet
- Prøv FarmTracking og CropManager gratis frem til d. 31. marts
- Sprøjtejournal
- Sortsudbytter 2023
- Sortsudbytter i vinterhvede
- Sortsudbytter i vinterraps
- Sortsudbytter i vinterrug
- Sortsudbytter i triticale
- **REGLER OG TILSKUD**
- Regler for anvendelse af flydende husdyrgødning om efteråret
- Regler for anvendelse af fast gødning om efteråret
- Jordbearbejdning i efteråret
- **ARRANGEMENTER OG KURSER**
- Sprøjteopfølgingskurser

Efterafgrøder

Af planterådgiver Susanne Frydendal Nielsen

Fristen for at ændre og indmelde efterafgrøder og tidlig såning er søndag d. 10. september, så derfor skal du give besked til din planterådgiver snarest og senest i morgen, fredag d. 8. september, hvis du har ændringer i forhold til det allerede indmeldte.

MARK

Aktuelt i vinterraps

Af planterådgiver Susanne Frydendal Nielsen

Ukrudt i vinterraps

Belkar. For at undgå skade på rapsplanterne, er det vigtigt at de mindste rapsplanter har minimum 3 løvblade. Husk, at der højst må anvendes 0,25 l/ha Belkar fra stadie 12, når rapsen har 2 løvblade, den næste halvdel af splitbehandlingen kan foretages 3 uger senere. Fra stadie 16, (6 løvblade) kan dosis hæves op til 0,5 l/ha og man kan nøjes med en behandling. I de kommende dage hvor temperaturerne forventes at blive meget høje skal der ikke benyttes Belkar, vent i stedet til det igen bliver køligere.

Spildkorn bekæmpes med Agil eller Focus Ultra, er der også rajgræs foretrækkes Focus Ultra. Doser mm. er beskrevet

for både Agil, Focus ultra og Belkar i TILVÆKST Salgsafgrøder nr. 22.

Rapsjordlopper

Det lune vejr øger aktiviteten af rapsjordlopperne, men det forventes ikke at betyde noget for disse første gnav i småplanterne. Det må dog antages at de også kan lægge flere æg hvormed behovet for bekæmpelsen af larverne understreges. Bekæmpelsestidspunktet mod larver er ret fleksibelt og kan udføres fra 4-5 løvbladstadiet til medio oktober. I milde efterår er også set en relativ god effekt mod larver langt ind i november, men det anbefales at udføre bekæmpelsen senest i oktober. Der kan anvendes Kaiso Sorbie (0,1 kg pr. hektar, max 1 behandling pr. sæson). Lamdex (0,2kg pr. ha, max 3 behandlinger pr. sæson) har også effekt mod rapsjordlopper, men må kun benyttes frem til det 3. blad er udviklet.

Bekæmpelse anbefales i kimbladstadiet ved mere end 5 % bortgnavet bladareal. Herefter er bekæmpelse relevant ved mere end 10 % bortgnavet bladareal frem til planten har 4 løvblade.

Vækstregulering af vinterraps

Vækstregulering i vinterraps har til formål at sørge for at vækstpunktet forbliver lavt og dermed mindre sårbar for frost.

Behovet for vækstregulering er størst i tidligt såede marker eller marker med kraftig vækst fx pga. kraftig gødskning. Ligeledes vil et mildt efterår øge risikoen for at rapsen udvikler en stor biomasse og dermed bliver følsom for udvintring. Udvintringsskader er heldigvis sjældne og vækstregulering forbedrer overvintringsevnen, men giver ikke som sådan merudbytte. Der skal derfor kun vækstreguleres hvis det frygtes at vækstpunktet hæver sig for meget til at sikre overvintringen. I TILVÆKST Salgsafgrøder nr. 22 kan du se midler, doser og priser.

Gødning

Raps har normalt behov for 20-60 kg udnyttet N/ha om efteråret. Er gødningen ikke allerede tildelt før såning skal du vente til rapsen har mindst 3 blade før der køres husdyrgødning på, så rapsen er stor nok til at klare påvirkningen.

Lus i kornet

Af planterådgiver Susanne Frydendal Nielsen

Tidlig sået vintersæd *kan* blive angrebet af bladlus. Men hvorvidt det sker, kræver et nærstudie i marken. **Under alle omstændigheder er det endnu for tidligt at bekæmpes lus.** Bekæmpes der uden et behov er det helt sikkert spildte penge, men stensikkert også et skridt på vejen til at få resistente lus. Dette er derfor blot for at understrege at det endnu er for tidligt.

Omkring 3-4 bladsstadiet (stadie 13-14) vil bladlus i vintersæden medføre risiko for havrerødsot. SYNGENTA har

arbejdet med bladlus og overvågning af dem, og har lavet en app der hjælper til at følge udviklingen. Modellen baseres på graddage, da der er sammenhæng mellem lus og graddage. Appen er gratis og hedder BYDV assist. Når du bruger appen, udfylder du lokalitet, sådato og fremspiringsdato. Modellen giver derefter besked, når du har nået 170 graddage, hvilket forventes at passe med en generation bladlus. Det betyder det er tid til at se efter lus i marken. Det er langt fra sikkert, at bekæmpelse er nødvendigt.

Herefter kan man notere, hvis bladlusene er bekæmpet, hvorefter appen igen tæller op til at en ny generation kan være udviklet. Doser og midler er vist i tabel 1. Du kan også kontakte din planterådgiver, som har adgang til et landsdækkende registreringsnet for bladlus.

Der findes ingen nøjagtig bekæmpelsestærskel for bladlus om efteråret i vintersæd, fordi en varierende andel af bladlusene bærer på havrerødsotsvirusset. Finder man bladlus på 2-3 procent af planterne, anbefales en bekæmpelse, hvis marken er sået før 20.-25. september.

Tabel 1 Midler, doser, priser til bekæmpelse af lus i vintersæd.

Løsning	Anbefalet dosis, l/kg/ha	Vejledende pris, kr./ha, ved anbefalet dosis	Maks. antal gange i vintersæd
Kaiso	0,05 - 0,075	48-72	1
Sorbie			
Mavrik	0,05 - 0,1	31-61	1 gang efterår og 2 gange forår.
Teppeki *	0,08 - 0,1	102-128	2 gange dog kun 1 gang i vinterbyg

*Teppeki må tidligst anvendes i vækststadie 21 (1. sideskud synlig). Den virker i op til 4 uger og har mindre risiko for resistensudvikling.

Lamdex er udeladt, da den i efteråret kun må anvendes til og med vækststadie 12 (2. blad helt udfoldet).

Prøv FarmTracking og CropManager gratis frem til d. 31. marts

Af planterådgiver Susanne Frydendal Nielsen

FarmTracking giver dig mulighed for at se din mark-, gødnings- og sprøjteplan når og hvor som helst. Dermed løber du ikke i problemer med at du har glemt at få markmappen med. Samtidig kan sprøjteplanen let holdes ajourført.

FarmTracking er en app der håndteres på mobilen og Cropmanager køres på din pc eller tablet. Med CropManager kan du eksemplevis lave gradueringer til dine marker og se varsling af både sygdomme og vandmangel.

SEGES tilbyder adgang til begge dele frem til og med d. 31. marts 2024, derved har du god mulighed for at prøve det af og se om det er noget for dig. Allerede i morgen, fredag, holder SEGES et webinar hvor du kan se mulighederne med programmerne. Find **webinaret her**. Det er også muligt at se webinaret efterfølgende.

Før du kan benytte Farmtracking til 2024 markplanen skal der være sat afgrøder på i MarkOnline. Tag fat i din planterådgiver, som kan hjælpe med det.

Sprøjtejournal

Af planterådgiver Susanne Frydendal Nielsen

Der er åbnet for indberetning af sprøjtejournal, så send gerne din sprøjtejournal til din planterådgiver allerede nu. Ajourfører du sprøjtejournalen i FarmTracking skal du blot gøre din planterådgiver opmærksom på at den er klar.

I forbindelse med sprøjtejournalen skal du være opmærksom på, at det nu er lovpligtigt at have noteret midlets registreringsnummer på sprøjtejournalen. Husk også at sørge for vækststadiet er noteret for svampesprøjtningerne i forhold til at føre triazolregnskab.

Sortsudbytter 2023

Sorterne til efteråret blev beskrevet i **TILVÆKST Salgsafgrøder nr. 17**. Nu er årets landsforsøg med vinterhvede, vinterraps, vinterrug og triticalesorter høstet. Nedenfor fremgår resultaterne. De fleste har allerede købt udsæd, men her er mulighed for at se, hvordan sorterne har klaret sig i år. For de forsøg, som har været ét eller flere steder i SAGROs område, vises både det samlede kerneudbytte (i forholdstal) men også forholdstallene for kerneudbyttet på lokaliteter i området.

Ønsker du at gå mere på opdagelse i resultaterne, er **sortinfo.dk** både kilden til disse tal, samt flere oplysninger og der tilføjes løbende yderligere resultater fra i år.

Sortsudbytter i vinterhvede

Af planterådgiver Susanne Frydendal Nielsen

KWS Dawsum ligger med det højeste udbytte både lokalt og gennemsnitligt for landet. Forskellen mellem de landsdækkende forholdstal skal være mindst 5 før den er statistisk sikkert forskellig. Dermed må det konkluderes, at de 14 øverste på listen ikke med sikkerhed kan siges at være forskellige. De to sortsblandinger HK-hvedeMIX 2022 og DLG Wheat Mix Star er med i denne klynge.

Der er en del variation i resultaterne mellem Esbjerg og Holstebro. Ud fra disse data, er det ikke muligt at konkludere, hvilke sorter der er bedst i hhv. syd/nord. Variationen kan skyldes mange faktorer, og ønsker du at studere disse forskelle yderligere, se da **sortinfo.dk**, hvor du ved at klikke på hhv. globus og kalender under data kategorierne, kan se mere om de bagvedliggende data.

Tabel 2 Høstudbytter og kvalitetsparametre i vinterhvede 2023. Kilde sortinfo.dk

	Kerneudb.(fht)			Kerne-udbytte (hkg/ha)	Hektolitervægt (kg/hl)	Råprotein i tørstof(%)	Septoria dækning (%)
	Hele landet	Holstebro	Esbjerg Ø				
Blanding	100	100	100	111,8	74,5	10	4,5
KWS Dawsum	103	104	101	114,6	77,5	9,6	4,2
SY Insitor	101	105	97	112,4	77,3	9,5	10
Guinness	100	102	105	112	75,1	9,8	4,8
HK-hvedeMIX 2022	100	103	98	112,1	75,6	9,6	3,1
LG Skyscraper	100	104	101	111,8	74	10	14
Pondus	100	102	97	112,2	73,7	9,6	1,5
DLG Wheat Mix Star	99	104	94	111,2	75,2	9,7	3,9
Champion	98	96	102	109,9	73,4	9,9	3,8
Graham	98	102	100	109,7	75,9	10	10
Kubik	98	98	107	109,5	75,5	10	4,5
Kvium	98	97	102	109	74,4	9,9	3,1
KWS Extase	98	102	101	109,4	74,4	10,7	4,9
RGT Stokes	98	105	95	109,6	74,6	9,6	7
Heerup	97	104	93	108,6	76,4	9,6	5
KWS Danicum	97	102	97	107,9	78,3	10,2	3,8
NOS Hvede Mix 2220	97	99	96	108,6	75	10	3,4
SY Volley	97	99	94	108,8	72,7	9,4	9
DLG Wheat Mix Premium	96	101	94	107,8	75,4	9,6	6
Mascula	96	100	93	106,8	73,3	9,9	11
RGT Bairstow	96	101	91	107,9	74	9,6	4,9
Bright	95	99	97	106	78,6	10,8	6
LG Initial	94	100	95	105,1	76,7	10,7	3,6
Informer	92	97	91	103,3	76,9	10,1	1,2
SU Fiete	92	98	89	103,2	78,2	10,6	0,75
LSD*	5	-	-	6	1	-	-

Alle værdier er gennemsnit af resultater fra 4 (6 v. septoria) forsøg, på nær forholdstallene fra hhv. Holstebro og Esbjerg som er resultaterne fra de to lokaliteter.

*LSD er den forskel der skal være for at to resultater er statistisk forskellige.

Sortsudbytter i vinterraps

Af planterådgiver Susanne Frydendal Nielsen

Turing ligger i toppen udbyttmæssigt og lidt længere nede i olie%. Det kræver en forskel på mere end 7 i udbytte forholdstal, før forskellen er signifikant, dermed er der ikke statistisk sikker forskel på de øverste 16 sorter. I denne gruppe ligger blandt andet 3 nye sorter, der ikke tidligere har været med i landsforsøgene, hvoraf den ene, Anton, er en linjesort.

Tabel 3 Høstudbytter og kvalitetsparametre i vinterraps 2023. Kilde sortinfo.dk

	Frøudb. std.kval.(fht)	Frøudb. std.kval.(kg)	Pct. olie i tørstof(% af tørstof)	Afgrødehøjde ved høst(cm)	Type af sort*
Blanding vin-rap	100	5672	51,3	152	
Turing	107	6041	50,9	159	H
KWS Mikados	105	5942	51	174	H
LG Armada	104	5925	51,4	164	H,R
Harvard	103	5854	51,8	173	H
Hodyse	103	5848	52,5	159	H
Hastury (ny)	102	5762	51,3	174	H
LG Academic	102	5788	51	165	H,R
PT315	102	5775	52,8	162	H
Anton (ny)	101	5749	50,9	158	Linje
Crossfit (ny)	101	5704	52,7	153	H,KB
DK Exbury	101	5734	51,6	163	H,R
DK Exlevel	101	5749	51,5	172	H
DK Exsteel	100	5680	51,8	160	H
KWS Heikos	100	5676	51,8	167	H
LG Austin	100	5660	51,1	168	H,R
LG Adeline	99	5607	50,2	164	H,R
Murray	99	5624	51,3	164	H
LG Auckland	98	5584	51,7	165	H,R
DK Placid	97	5518	50,8	161	H,R,KB
Zoe	97	5508	50,6	158	H
Haugustina	96	5467	51,9	158	H
LG Aviron	96	5467	50,1	132	H,R
PT299	96	5437	52,3	159	H
Manhattan	95	5398	51,9	154	H
V367OL	95	5409	52,4	123	H.
Croissant	94	5353	53	160	H,R, KB
DK Plasma	94	5306	51,3	159	H
LG Scorpion	89	5075	51,1	164	H,R,KB
LSD**	7	416	1	-	

*H betyder hybrid, R=tolerant for Rapsrødsot, KB= tolerant for Kålbrok

**LSD er den forskel der skal være for at to resultater er statistisk forskellige.

Sortsudbytter i vinterrug

Af planterådgiver Susanne Frydendal Nielsen

KWS Igor har klaret sig bedst, men kun de to sidste sorter på listen, er statistisk dårligere end KWS Igor. Der er kun tre lokaliteter, hvor brunrust udviklede sig i år og der er nogen variation i, hvor angrebne sorterne blev, hvorimod det for

skoldplet, lejesæd og råprotein, kun er begrænset og ikke statistisk sikker variation.

Tabel 4 Høstudbytter og kvalitetsparametre i vinterrug 2023. Kilde sortinfo.dk

	Kerneudb.(fht)			Kerne-udbytte (hkg/ha)	Hektoliter-vægt (kg/hl)	Råprotein i tørstof (%)	Lejesæd (kar. 0 - 10)	Skoldplet dækning (%)	Brunrust dækning (%)	Type af sort
	Hele landet	Holstebro	Esbjerg							
Blanding	100	100	100	110,6	76,1	8,9	3,2	6	12	
KWS Igor	101	103	99	111,4	75,4	9,3	3,9	5	8	Hybrid
KWS Berado	99	100	95	109,3	77,2	8,9	3,5	4,8	7	Hybrid
KWS Pulsor	99	96	95	109,4	75,0	8,7	3,7	5	2,8	Hybrid
KWS Rotor	99	101	96	109,0	74,7	8,8	3,9	5	2,7	Hybrid
KWS Tayo	99	99	96	109,4	76,0	9,1	3,7	6	8	Hybrid
SU Arvalus+10% population	98	104	95	108,1	77,2	9,2	3,1	7	0,03	Hybrid
SU Glacia+10% population	98	104	94	108,2	75,8	9,0	3,0	5	1,8	Hybrid
SU Perspektiv+10% population	98	100	94	108,3	76,4	9,2	3,3	6	5	Hybrid
SU Thor+10% population	97	97	96	106,9	75,8	8,8	3,8	6	1,7	Hybrid
KWS Jethro	95	95	95	105,1	76,4	9,0	3,4	7	10	Hybrid
LSD*	3	-	-	3	-	-	-	-	-	

*LSD er den forskel der skal være for at to resultater er statistisk forskellige.

Sortsudbytter i triticale

Af planterådgiver Susanne Frydendal Nielsen

Lumaco er en ny sort som i 2022 viste lovende resultater, hvilket bakkes op af årets landsforsøg. Den har tendens til lidt mere septoria, men klarer sig bedre end Trias og reference-blandingen i de øvrige karakterer.

Tabel 5 Høstudbytter og kvalitetsparametre i triticale 2023. Kilde sortinfo.dk

	Kerneudb.(fht)			Kerne-udbytte (hkg/ha)	Hektoliter-vægt (kg/hl)	Råprotein i tørstof(%)	Meldug dækning (%)	Septoria dækning (%)	Gulrust dækning (%)
	Hele landet	Skive	Holstebro						
Blanding	100	100	100	95,1	70,2	10,3	9	3,7	0,59
Lumaco	109	110	108	103,9	71,7	10,5	0,01	7	0
Trias	92	91	87	87,2	70	10,4	19	3	0
LSD*	8	-	-	7	-	-	-	-	-

REGLER OG TILSKUD

Regler for anvendelse af flydende husdyrgødning om efteråret

Af SEGES, redigeret af planterådgiver Susanne Frydendal Nielsen

Muligheden for at udbringe flydende husdyrgødning om efteråret, er stærkt begrænset. Det er ikke muligt til vintersæd som for øvrigt også højest må tildeles 15 kg/N pr. ha i handelsgødning.

Under visse betingelser må der i perioden fra høst til 1. oktober udbringes flydende husdyrgødning:

- Etablerede, overvintrende græsmarker, herunder marker med udlæg af græs eller kløvergræs udsået senest i forbindelse med forårssåningen. Undtagelsen omfatter dog ikke arealer med udlæg af græs eller kløvergræs i majs.
- Arealer, hvor der den følgende vinter skal være vinterraps.
- Arealer, hvor der senest 20. august etableres grøngødning med gul sennep, olieræddike eller blandinger heraf forud for sukkerroer, hvor der er indgået kontrakt med en sukkerfabrik om afsætning af sukkerroerne.
- Udbringningsfristen kan forlænges indtil 15. oktober i regnfulde efterår. En eventuel forlængelse af fristen kan bl.a. ses på Miljøstyrelsens hjemmeside.

I perioden fra høst til 15. oktober må der udbringes flydende organisk gødning til arealer med frøgræs, for hvilke der er indgået kontrakt med frøavlsfirma om levering af frø i den kommende sæson.

Krav til udbringningsteknik

Udbringning af flydende husdyrgødning skal ske i overensstemmelse med de gældende regler for udbringning af flydende husdyrgødning. I sort jord skal der nedfældes på en sådan måde, at gyllen dækkes af jord. Ved nedfældning i

græs, skal nedfældningsrenden kunne indeholde den udbragte mængde gylle. Ved udlægning af gylle med slæbeslanger eller slæbesko skal udbringningssystemet være i kontakt med jorden.

Regler for anvendelse af fast gødning om efteråret

Af SEGES, redigeret af planterådgiver Susanne Frydendal Nielsen

Nedenstående regler gælder for udbringning af fast husdyrgødning i efteråret.

Fast gødning må kun benyttes før etablering af græs, vintersæd og vinterraps hvis der såes senest 1. september.

På etableret vintersæd eller før etablering af vårsæd, afhænger det af JB nr., nedenstående er listet hvornår udbringning er tilladt.

- Fra 1. november på JB 7-9
- Fra 1. december på JB 5, 6, 10 og 11
- Fra 1. februar på JB 1-4

Der er nogle få undtagelser for særlige gødningskilder:

- Fiberfraktionen skal nedbringes inden 4 timer => Reelt ikke muligt til vintersæd!
 - Fast spildevandsslam må udbringes frem til 20. oktober, hvor der etableres en afgrøde efterfølgende.
 - Organisk gødning med mindst 90 pct. N-udnyttelse (f.eks. Øgro) følger samme regler som handelsgødning – max 15 kg N/ha til vintersæd.
-

Jordbearbejdning i efteråret

Af planterådgiver Susanne Frydendal Nielsen

forbud afhænger af jordtypen, ligesom der er nogle få undtagelser.

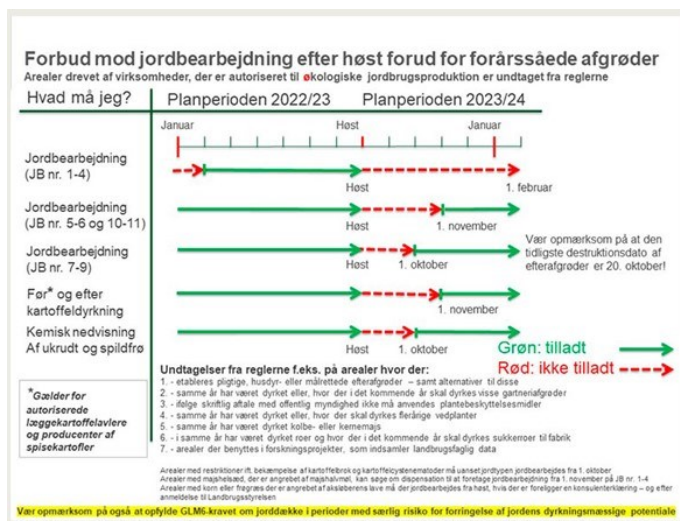
Jordbearbejdning omfatter i denne sammenhæng, alle aktiviteter i marken, der har til hensigt at bearbejde jorden eller afgrødestubbe.

Følgende aktiviteter anses IKKE som jordbearbejdning:

Høst, presning, indsamling af halm, kalkning, tromling, overfladisk halmstrigling, der har til formål at fordele halmen jævnt på arealet, etablering og vedligeholdelse af dræn samt nedfældning af gylle på udlægsgræs efter korn eller helsæd.

Fra høst er der forbud mod jordbearbejdning forud for vårsæd på alle arealer. Forbuddet stopper

- **oktober 2023**
Slut på forbud mod jordbearbejdning på lerjord, JB 7-9.
Nedvisning af ukrudt og spildfrø må fra denne dato finde sted, på arealer med forbud mod jordbearbejdning.
- **Fra 1. november 2023**
Slut på forbud mod jordbearbejdning på ler- og humus jord med JB 5-6 og JB 10-11.
Slut på forbud mod jordbearbejdning på arealer, hvor der har været dyrket kartofler og på arealer, hvor der skal dyrkes lægge- eller spisekartofler i den kommende sæson.
- **Fra 1. februar 2024**
Slut på forbud mod jordbearbejdning på sandjord, JB 1-4

Figur 1 Grafisk overblik over hvornår forbuddet mod jordbearbejdning stopper.

ARRANGEMENTER OG KURSER

Sprøjteopfølgingskurser

Har du brug for et opfølgingskursus til sprøjtebevis/certifikat, har vi planlagt en række kurser, som ses af listen her.

Hvis du sprøjter i grovfoder eller kartofler, bør du tilmelde dig et af de målrettede kurser for netop disse driftsgrene. Dermed får du mest muligt med hjem - ud over selve beviset.

Alle kurserne er kl. 8.30-16.00.